

Komunikat prasowy

Luksemburg, 21 listopada 2022 r.

Niewystarczająca koordynacja działań osłabia wpływ unijnego finansowania na rzecz badań naukowych i innowacji

Synergie między unijnym programem badawczym „Horyzont 2020”, o budżecie liczącym wiele miliardów euro, a europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi nie są w pełni wykorzystywane – wynika z nowego sprawozdania Europejskiego Trybunału Obrachunkowego. W okresie 2014–2020 różne elementy konieczne do zbudowania tych synergii nie były jeszcze dostępne. Komisja Europejska i władze, które zarządzają środkami w państwach UE, nie współpracują ze sobą w ścisły sposób. Ponadto instytucje zarządzające poszczególnymi funduszami w państwach członkowskich często funkcjonują odrębnie od siebie, w ramach hermetycznych struktur, co uniemożliwia im wykorzystywanie funduszy tak, aby wzajemnie się uzupełniały. To powoduje, że realizowanych jest mniej inwestycji dotyczących badań naukowych i innowacji i zmniejsza się ich oddziaływanie. Podważa też starania, by zlikwidować dysproporcje w obszarze badań naukowych i innowacji odnotowywane w Europie.

W okresie 2014–2020 UE przeznaczyła 12% swojego budżetu na badania naukowe i innowacje, więcej niż kiedykolwiek wcześniej. W ramach tej puli środków 76,4 mld euro pochodziło z programu „Horyzont 2020”, a niemal 41 mld euro z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (EFSI). Kontrolerzy sprawdzili, czy Komisja i instytucje zarządzające w państwach UE podjęły konieczne działania, aby wypracować synergie między funduszami i tym samym zagwarantować, że łącznie wywrą one większy wpływ niż każdy z nich z osobna.

– W czasach, gdy prace naukowe i innowacje odgrywają tak dużą rolę w wielu obszarach życia obywateli UE, choćby w opracowywaniu szczepionek, w dziedzinie energii oraz transformacji ekologicznej i cyfrowej, musimy zadbać o to, by finansowanie w tej dziedzinie przynosiło jak największe skutki – podkreśliła Ivana Maletić, członkini Trybunału odpowiedzialna za tę kontrolę.
– Na pierwszy rzut oka program „Horyzont 2020” i europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne wydają się mieć niewiele wspólnego. Te dwa narzędzia mogą jednak wywierać dużo większy wpływ, kiedy wzajemnie się uzupełniają. W tym celu konieczna jest współpraca na jak najwcześniejszym etapie, zarówno przy opracowywaniu koncepcji programu, jak i w trakcie wdrażania.

Kontrolerzy stwierdzili, że w okresie 2014–2020 wiele elementów niezbędnych do zbudowania synergii między funduszami nie było jeszcze dostępnych. Po pierwsze, nie dostosowano odpowiednio przepisów. Komisja podjęła działania, aby zaradzić temu problemowi w okresie

Niniejszy komunikat prasowy stanowi streszczenie sprawozdania specjalnego przyjętego przez Europejski Trybunał Obrachunkowy. Pełny tekst sprawozdania dostępny jest na stronie eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

2021–2027, ale jest jeszcze za wcześnie, by stwierdzić, czy wprowadzone zmiany odniosą zamierzony skutek. Po drugie, choć w okresie 2014–2020 współpraca między różnymi służbami Komisji poprawiła się, współpraca między Komisją i państwami członkowskimi oraz w obrębie samych państw członkowskich miała często charakter doraźny i fragmentaryczny. Po trzecie, do marca 2022 r. nie istniała żadna kompleksowa baza danych na temat wszystkich projektów finansowanych z EFSI, a tymczasem dostępność informacji na temat projektów i beneficjentów finansowanych zarówno z programu „Horyzont 2020”, jak i EFSI, ma zasadnicze znaczenie. Baza danych wprowadzona w 2022 r. jest wciąż niekompatybilna z bazą danych dotyczących programu „Horyzont 2020”. Po czwarte, kontrolerzy Trybunału stwierdzili braki, jeśli chodzi o wiedzę specjalistyczną i zdolności zarządcze instytucji zarządzających w państwach UE, pomimo że Komisja zapewniła wsparcie w tej dziedzinie.

Aby synergie mogły zostać wypracowane, należy odpowiednio je przewidzieć w planach strategicznych na wczesnym etapie. Tymczasem kontrolerzy stwierdzili, że w planach strategicznych dotyczących EFSI zawarty było niewiele odniesień do synergii z programem „Horyzont 2020”. Ponadto priorytety określone w tych dokumentach strategicznych były często zbyt ogólne, co utrudniało ukierunkowanie inwestycji i wypracowywanie synergii. Szczególnie zaniedbany został jeden z rodzajów synergii – zastosowanie środków EFSI do wykorzystania rezultatów uzyskanych w projektach finansowanych z programu „Horyzont 2020”. Kluczową przyczyną tego stanu rzeczy była niewiedza instytucji zarządzających EFSI – po prostu nie wiedziały one, jak wypracować synergii i wyszukać stosowne rezultaty projektów programu „Horyzont 2020”. Kontrolerzy stwierdzili, że w ten sposób zaprzepaszczono okazję, by wdrożyć rezultaty badań naukowych i prac w zakresie innowacji w praktyce. Kolejnym przykładem takiej zaprzepaszczonej szansy jest tak zwana pieczęć doskonałości, znak jakości przyznawany dobrze ocenionym wnioskami złożonym w programie „Horyzont 2020”, które nie otrzymały finansowania ze względu na brak dostępnych środków. Pieczęć miała ułatwić uzyskanie finansowania w ramach EFSI, ale była wykorzystywana jedynie w niewielkim zakresie. Niektóre inne rodzaje synergii – na przykład wsparcie z EFSI na rzecz ośrodków naukowych, aby ułatwić im ubieganie się o dofinansowanie projektów w ramach bardziej konkurencyjnych naborów programu „Horyzont 2020” – udało się co do zasady wypracować.

Informacje ogólne

Program „Horyzont 2020” i jego następcą, program „Horyzont Europa”, są ukierunkowane na wspieranie doskonałości badawczej, natomiast EFSI na zmniejszenie dysproporcji regionalnych, w tym przez wsparcie na rzecz badań naukowych i innowacji. Synergie są szczególnie istotne w przypadku państw, które pozostają w tyle w dziedzinie badań naukowych i innowacji, ponieważ pozwalają skoordynować wykorzystanie środków z programu „Horyzont 2020” i z EFSI. W ten sposób łącznie programy te mogą wywrzeć większy wpływ niż każdy z nich z osobna. W okresie 2021–2027 na badania naukowe i innowacje przeznaczono w ramach programu „Horyzont Europa” i EFSI jeszcze większą kwotę, większy nacisk położono też na wypracowywanie synergii.

Sprawozdanie specjalne 23/2022 pt. „Synergie między programem »Horyzont 2020« a europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi – potencjał, który nie został jeszcze w pełni wykorzystany” jest dostępne na [stronie internetowej Trybunału](#). Stanowi ono uzupełnienie [sprawozdania specjalnego Trybunału 15/2022](#) dotyczącego działań mających zapewnić szersze uczestnictwo w programie „Horyzont 2020”.

Kontakt dla prasy

Biuro prasowe Trybunału – e-mail: press@eca.europa.eu

- Damijan Fišer – e-mail: damijan.fiser@eca.europa.eu – tel.: (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti – e-mail: claudia.spiti@eca.europa.eu – tel.: +(352) 691 553 547
- Vincent Bourgeois – e-mail: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – tel.: (+352) 691 551 502